

Heini Pitkänen

SUOMEN MURHAAJA- NAISET

Aseet haulikosta
insuliiniin

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.
Text and data mining prohibited.

© Heini Pitkänen ja Atena / Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

Jyväskylä

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-51128-1

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

Sisällys

Alkusanat 7

Osa 1: Ulkopuoliset uhrin 13

1. luku: Motiiviton kolmoissurma 15

2. luku: Nukkuvan murhapoltto 33

3. luku: Suomen tunnetuimmat sarjamyrkytykset 46

4. luku: Aseena auto ja vetokoukku 75

5. luku: Ratkaisevana todisteena divaanisohva 86

Osa 2: Uhrina puoliso 107

6. luku: Kahdesti lavastettu lähilaukaus 109

7. luku: Rinnakkaistodellisuuden luodit 127

8. luku: Kolmen vuoden vankeudesta elinkautiseen 142

9. luku: Murhapolttoon päättynyt huoltajuuskiista 160

Osa 3: Uhrina omat lapset 193

10. luku: Kahdesti valmisteltu lapsensurma 195

11. luku: Avaintodistajana toinen vanki 210

12. luku: Huoltajuuskiistasta kolmoissurmaan 234

Lähteet 247

Alkusanat

Murha, törkeä maanpetos, sotarikokset, joukkotuhonta, vakoilu, terrorismi, törkeä valtiopetos. Näistä rikoksista voi Suomessa saada elinkautisen vankeusrangaistuksen. Se on lainsäädännön ankarin mahdollinen rikosoikeudellinen seuraamus, eikä kyseisten rikosten syyteoikeus vanhene koskaan.

Sanat ”tuomiona elinkausi vankeutta” on Suomen itsenäisyydestä alkaen luettu alle 80 naiselle. Tämä ei tarkoita sitä, että jokainen heistä olisi suorittanut kyseisen tuomion – osan kohtalo on kärjäoikeuden käsittelyn jälkeen muuttunut hovioikeuden tai korkeimman oikeuden käsittelyssä. Kaikkia heitä yhdistää kuitenkin se, että tuomio on annettu juuri murhasta.

Vuoden 2025 alussa Suomessa tuomiotaan suoritti yhteensä 186 elinkautisvankia. Tämän kirjan kirjoitushetkellä, alkuvuodesta 2026, heistä vain 12 on naisia. Naiselinkautisvangit ovat marginaalisen ryhmän marginaalinen osa.

Katsotaan siis tätä pientä ryhmää tarkemmin.

Tyypillinen suomalainen henkirikos tapahtuu kahden miehen välillä yksityisasunnossa, teräaseella ja humalassa. Useimmiten osapuolet tuntevat toisensa etukäteen tai ovat jopa sukua toisilleen. Vielä 1970- ja 1980-luvuilla naisten tekemiä henkirikoksia oli vähän. 1990-luvulla naisten osuus

henkirikosten tekijöistä oli 10 prosentin luokkaa, vuosien 2010 ja 2018 välillä luku nousi 15 prosenttiin. Noin puolella henkirikokseen syyllistyneistä naisista on aiempaa rikostaustaa.

Henkirikos, jossa nainen tappaa toisen naisen, on kaikkein harvinaisin, ja tällaisia oli samalla tarkasteluvälillä vain kolme prosenttia surmista.

Kun verrataan miesten ja naisten tekemiä surmia, sekä tekotavoissa, elämäntilanteissa että motiiveissa on eroja. Suomessa naistappajat ovat suosineet esimerkiksi myrkyttämisestä, kuten insuliinilla uhrinsa murhanneet Katariina Pantila ja Hannele Ranta, sekä tyynyn kaltaisia, pehmeitä tukehduttamisen välineitä. Miehillä tyypillisempää on tappaminen pahoinpitelemällä tai aseella. Näistä keskiarvojen perusteella tehdyistä tyypittelyistä tietysti myös poiketaan, kuten kirjan tapauksista tulee käymään ilmi.

Kun nainen tappaa, on hän tyypillisimmin avoliitossa, siinä missä tavallisin miestappaja asuu yksin. Miessurmaajilla on usein matala koulutustaso ja rikoshistoriaa, ja he ovat ajautuneet työelämän ulkopuolelle. Naisten henkirikosten motiiviksi on useimmiten todettu parisuhteeseen liittyvä ongelma, esimerkiksi parin keskinäinen kriisi tai lapsen huoltajuuteen liittyvä kiista. Raha on 2000-luvulla ollut naisille äärimmäisen harvinainen motiivi; sen on vuosien 2003 ja 2018 välillä tullut olleen päällimmäinen syy henkirikokselle vain kuusi kertaa. Yleiseksi syyksi on todettu myös väkivaltaisesta suhteesta vapautuminen. Siinä missä lapsensa tappava isä toimii tilastollisesti impulssista ja päihteiden alaisena, naisilla tilanteeseen on sen sijaan ehtinyt kasautua pitkällä aikavälillä useita ongelmia, ja itsetuhoisuus tai masennus liittyy useisiin tapauksiin.

Elinkautisvankeja yhdistää ja muista väkivaltarikollisista erottaa sukupuolesta riippumatta yksi tekijä, puolustuskyvyttömiä uhrien suuri osuus, todettiin vuonna 2014 tehdyssä tutkimuksessa.

Mutta siinäkin on eronsa, onko nainen tuomittu muusta henkirikoksesta, kuten taposta, vai nimenomaan murhasta. Vuonna 2020 Vanajan vankilan johtaja Kaisa Tammi-Moilanen kuvaili *Ilta-Sanomien* jutussa muiden kuin elinkautisen saaneiden henkirikostuomiota suorittavien naisten ottavan ”helppommin vastuun teostaan”.

”Osa naiselinkautisvangeista vapautuu yhä väittäen tiukasti, ettei tehnyt [murhaa, josta hänet on tuomittu]. Jos hän myöntää [teon], hän kertoo olleensa pakotettu, väärin ymmärtämisen uhri ja että hänet on tuomittu rankemmin kuin olisi pitänyt”, johtaja kuvaili naiselinkautisvankien erityispiirteitä.

Tyypillistä naiselinkautisvangeille on myös tunnekyllämyys ja manipulatiivisuus. Heitä saatetaan pelätä osastolla. Kun uuteen vankilaan tai uudelle osastolle saapuu murhaaja, joka on vienyt oman lapsensa hengen, aiheutuu aina ”sorsimista ja kuohuntaa”.

Elinkautisvankien erityispiirre on sekin, ettei tuomittu tiedä rangaistuksensa pituutta etukäteen – vankeusvuosien enimmäismäärää ei ole asetettu. Esimerkiksi vuoden 2024 aikana vapautuneiden vankien elinkautisen keskimääräinen pituus oli hieman reilut 16 vuotta, ja tuomioiden keskimääräinen pituus vaihtelee eri vuosina. Vaihtelu johtuu vapauttamisen harkinnanvaraisuudesta.

Nykyään elinkautisvanki voi hakea vapautusta ehdonalaiseen vankeuteen 12 vuoden jälkeen. Rikosseuraamuslaitos muodostaa oman kantansa siitä, puoltaako vai vastustaako se vapautusta, ja vuodesta 2011 alkaen on tehty myös arvio vangin riskistä syyllistyä uuteen väkivaltarikokseen. Päätöksestä ja esimerkiksi tarkasta vapauttamispäivästä vastaa Helsingin hovioikeus. Se kiinnittää harkinnassaan huomiota rikoslakia mukaillen esimerkiksi vangin rikoksen tai rikosten laatuun, vankilassaoloaikana tehtyihin uusiin rikoksiin, rangaistusajan suunnitelman toteutumiseen sekä käytökseen. Vuosien 2011–2018 välillä tehdyn

tarkastelun aikana Helsingin hovioikeus päätyi vapauttamaan lähes 70 prosenttia niistä 158:sta yli 21-vuotiaasta elinkautisvangista, jotka hakivat vapautusta. Heistä 57 prosentilla todettiin olevan keskiuuri riski syyllistyä uuteen väkivaltarikokseen.

Jos vankia ei vapauteta, voi hän aloittaa prosessin uudelleen vuosi hylkäävän päätöksen jälkeen.

Osa tämän kirjan naisista on jo vapautettu, osa on pyrkinyt toistuvasti tuloksetta vapauteen. Yksikään heistä ei kirjoitushetkellä tietävästi ole vapauduttuaan syyllistynyt uuteen väkivaltarikokseen. Elinkautisvankien uusintarikollisuus onkin tilastojen mukaan muita vankeja vähäisempää; heistä 13 prosenttia syyllistyi kahdeksan vuoden tarkastelujaksolla uuteen väkivaltarikokseen, kun kaikkien vankien vastaava luku on jopa 48 prosenttia. Määrää selittää osaltaan yksinkertaisesti jo aika, sillä pitkät tuomiot tarkoittavat vapautuvalle vanhempaa ikää, ja tappamiselle alttiimpia ovat tilastojen valossa 20–40-vuotiaat miehet.

Naiselinkautisvangit ovat Suomessa jo tuomiota suorittaessaan usein ylittäneet kyseisen ikähaarukan. Kun joulukuussa 2020 tilastoitiin naispuolisia elinkautisvankeja, todettiin keski-ikäsi 45 vuotta. Nuorin vanki oli 22-vuotias, vanhin jo 70. Nuorimpana elinkautistuomion saanut nainen Suomessa on tässäkin kirjassa käsiteltävä Ronja Heino. Myös vanhimman tällä hetkellään tuomiota suorittavan vangin, Aino Nykoppin, tapaus käsitellään. Nykoppista on tulossa vanhimman vangin ohella pisimpään tuomiota suorittanut nainen Suomessa, sillä vuoteen 2026 mennessä vuosia on kertynyt mittariin jo lähes 17, eikä vapautumispäivää ole vielä asetettu.

Suomen historian lyhyimmän elinkautisen istui aikaan Orvokki Lyllys. Hän tapasi 33-vuotiaana Erkki Lylyksen, 62-vuotiaan kunnallispoliitikon, ja häitä vietettiin heti seuraavana vuonna. Maaliskuussa 1983 Lylyksen tilalla tapahtui tuhoisa tulipalo, jossa tuore aviomies sai surmansa. Orvokki

löydettiin lähistöltä shokissa. Hänet vangittiin heti samassa kuussa, ja syyllisyyttä puitiin kolmessa oikeusasteessa eli korkeimmassa oikeudessa asti. Vaikka varsinaiset todisteet puuttuivat, Lylys lähetettiin suorittamaan elinkautista. Presidentti Mauno Koivisto armahti hänet syyskuussa vuonna 1993, kun tunnetut rikosoikeuden professorit vaativat vapauttamista, samoin kuin pienimuotoinen kansanliike. Orvokki ei koskaan tunnustanut ja vaihtoi vapautumisen jälkeen nimensä. Hänen elinkautisen tuomionsa kestoksi tuli 10 vuotta ja viisi kuukautta.

Tämän kirjan lähteet on kerätty käräjä- ja hovioikeuden tuomioista, poliisin esitutkimamateriaaleista, uutisista ja mediasta sekä säätietokantojen, tutkimusten ja tietopankkien kaltaisista aineistoista. Niiden pohjalta olen pyrkinyt parhaani mukaan muodostamaan kokonaiskuvaa kustakin, usein monivaiheisesta ja moneen suuntaan leviävästä tapahtumaketjusta. On hyvä huomioida, että osa käsitellyistä henkirikoksista on sellaisia, joiden ainoa elossa selvinnyt todistaja ja tietojen päälähde on tekijä itse. Näin ollen, samoin kuin tällaisten tapausten esitutkinta ja tuomiot, myös kirjassa kerrottu kuvaus rikoksesta perustuu tällöin osin murhaajan omaan kertomaan, toki muiden todisteiden tukemana.

Luvuissa paneudutaan myös oikeudenkäynteihin ja eri oikeusasteiden samoista todisteista tekemiin eriäviin tulointoihin, sillä näen huomionarvoiseksi sen, millaiset asiat painavat vaakakupissa ihmisen syyllisyyttä tai syyttömyyttä Suomen oikeusjärjestelmässä punnitessa. Samasta syytä luvuissa vilisee erityisen raakuuden, julmuuden ja törkeysarvioinnin kaltaisia termejä; kyse on murhan tunnusmerkistöstä, joka on kirjattu rikoslain 21. luvun toiseen pykälään. Tapon ja murhan raja on häilyvä ja tulkinanvarainen; jotta teko katsotaan murhaksi, on sen täytettävä yksi tai useampi ankaroittamisperuste ja oltava

samalla kokonaisuutena arvostellen törkeä. Säännöksen soveltaminen vaatii aina erillistä harkintaa, ja siksi eri oikeusasteiden tulkinnoilla kyseisistä perusteista on väliä – elinkautinen on Suomen lainsäädännön ainoa tuomio, jossa käytetään 12 vuoden alarajaa. Pienikin nyanssiero voi johtaa esimerkiksi murhatuomion sijaan tappotuomioon, josta ensikertalainen voi lyhimmillään selvitä vain neljässä vuodessa.

Rikosten tekijöistä käytetään selkeyden nimissä koko kirjan käsittelyn ajan sitä nimeä, jota kyseinen henkilö käytti rikoksen aikaan.

Kirja on jaettu kolmeen osioon. Ensimmäinen osa, ulkopuoliseen uhriin kohdistuneet murhat, käsittelee viiden naisen tapaukset. Toisessa osassa kerrotaan omaan puolisoon kohdistuneista murhista, jossa on mukana neljän naisen rikokset. Kolmas ja viimeinen osa kääntää katseen uhreista haavoittuvimpiin, tekijöiden omiin lapsiin. Lapsiin kohdistuvat rikokset ovat tabu. Niiden poisjättäminen suomalaisista naismurhaajista kertovassa kirjassa ei silti tuntunut oikealta ratkaisulta, sillä sekä täällä että maailmalla naisen henkirikoksen uhriksi joutuu useimmiten joko oma kumppani tai oma lapsi.

OSA 1:

Ulkopuoliset
uhrit

1.

Motiiviton kolmoissurma

Kaikki sarjamurhaajat ovat vähintään kolmoismurhaajia, mutta kolmoismurhaaja ei välttämättä ole sarjamurhaaja. Mikä ne erottaa toisistaan?

Tekojen ajallinen kesto.

Oli aurinkoinen kesä vuonna 2002 Suomen itäisemmässä osassa, Pohjois-Karjalan maakunnassa. 54-vuotias yksin asuva mies nukkui rauhassa sinapinkeltaisessa kotimökissään Liperin Korpivaarassa. Liperi ei itsessäänkään ole suuri kunta, asukkaita on 12 000, ja Korpivaara on vielä sitäkin hiljaisempi alue, joka tunnetaan lähinnä sinne suunnitellusta tuulivoimapuistosta.

Kesäkuun 10. ja 11. päivän välisenä yönä miehen pihapiirin rauha oli rikkoutumassa.

Pihaan karautti nuori pariskunta. Autosta nousi alle 21-vuotias liperiläinen sekatyömies, Kari Bollström, ja hänen avokumppaninsa, 25-vuotias opiskelija, Kia Nieminen. Kak-sikko asui läheisessä Outokummun kunnassa, joka sijaitsee noin 30 kilometrin matkan päässä Liperistä. He olivat tavanneet alun perin ammattikoulussa vuonna 2000. Vaikka loppusyksystä parin välillä oli ollut ”pientä vispilänkauppaa”, varsinainen seurustelu oli alkanut vuoden 2002 tammikuussa. Asiat olivat edenneet vauhdilla, ja kesäkuuhun mennessä Bollström oli muuttanut tyttöystävänsä luokse asumaan.

Seurustelun alkuvaiheessa, alkutalvesta, Nieminen oli tehnyt tuoreelle poikaystävälleen paljastuksen. ”Olen ollut kolmella eri kerralla mukana, kun ihminen tapetaan”, hän oli ladannut.

Eikä siinä kaikki. Nainen oli lisännyt pyrkivänsä siihen, että uusi poikaystäväkin ”olisi mukana jossain tapahtumassa”, viitaten ihmishengen viemiseen. Tappamisesta puhuminen painui Bollströmin mieleen, ja ajatus tyttöystävän kartuttamasta kokemuksesta lietsosi miehen aggressiivista luontoa. Yllytyksestä innostuneena hän halusi näyttää pystyvänsä samaan.

Tänä kesäkuisena päivänä pariskunta oli ollut istumassa iltaa Outokummun Tirri-pubissa. Paikka on sittemmin vaihtanut nimeä ja omistajaa. Vuosituhannen alussa pubissa laulettiin keskiviikkoisin karaokea aamuyhteen asti, ja mainosten mukaan viikonloppuisin järjestettiin vaihtelevaa ohjelmaa ”elävästä musiikista strippareihin”. Tuon pubin pöydässä Bollström alkoi muistella, kuinka 54-vuotias Korpivaarassa asuva mies oli aiemmin syyttänyt häntä bensavarkaaksi. Pöydän ääressä kaksikko tuumi, pitäisikö lähteä käymään miehen luona ”selvittämässä asia”, ja niin he lähtivät ajamaan.

Koivujen reunustamalle pihamaalle saavuttuaan pariskunnalla välähti. Eikö tilit tulisi tasattua helpommin vain laittamalla mies kylmäksi?

”Tapetaan, mitä näistä enää sopimaan, ei saada mitään sovittua”, Nieminen totesi pihassa poikaystävälleen.

Bollström mietti, että hän ei ainakaan tule jäämään tästä kiinni. Jos tyttöystäväkin oli päässyt kuin koira veräjästä jo kolmesti, ei hän jäisi sen huonommaksi, mies päätti.

Niinpä pihalla Nieminen nappasi käteensä Bollströmin kiiltäväkankaisen takin ja tämän takataskuun piilotetun puukon, ja viilsi takista hihat irti. Nämä irrotetut hihat käärittiin Bollströmin nyrkkien ympärille suojaiksi, ja puukko mukanaan kaksikko kokeili sinapinkeltaisen talon ovea. Se oli auki.

Sisällä pariskunta alkoi etsiä liperiläismiestä, ja he löysivät hänet nukkumasta makuuhuoneessa omassa sängyssään. Bollström asettui sängyn viereen ja Nieminen käskeytti ovi-
aukosta käsin kuristamaan uhrin. He yrittivät löytää tyynyä, jolla tukahduttaa mies, mutta mitään ei osunut silmään.

Sitten he hoksasivat lähellä nököttävän imurin. Bollström veti johtoa ulos ja katkaisi sen yhdestä päästä, Nieminen toisesta. Takin kankaasta tehdyt suojat hankaloittivat johdon käsittelyä, joten Nieminen kieputti sen valmiiksi poikaystävänsä käsien ympärille. Bollström hiipi nukkuvan miehen luo noin 60 senttimetrin mittainen johdonpala käsiensä väliin jännitettyinä. Sängyn luona hän yritti pujottaa johdon uhrin kaulaan, mutta se jäi jumiin suun ja leuan välille.

Silloin mies heräsi.

”Mitä helvettiä?” uhri ehti kysyä, kun hyökkääjä alkoi kiristää johtoa.

Mies taisteli vastaan, ja johdonpätkä napsahti poikki. Miehet putosivat sängystä lattialle siihen kapeaan tilaan, joka jäi sängyn ja pöydän väliin. Bollström kiipesi selälleen pudonneen uhrin päälle ja alkoi kuristaa tätä kaksin käsin. Kun uhrin vastarinta laantui, kumpikin hyökkääjästä tunnusteli vuoro-
tellen uhrin sydämenlyöntejä. Niemisen piti auttaa, sillä Bollströmin kädet tärisivät niin voimakkaasti, ettei hän saanut selvää rintakehässä tuntuvasta sykkeestä.

Kokeiltuaan ensin kaulaa ja sitten rintakehää Nieminen kehotti jatkamaan, sillä pulssi tuntui yhä. Ja niin Bollström jatkoi. Kun pulssikin oli muutaman minuutin jälkeen kaikonnut, nainen laski kätensä uhrin suun eteen.

”Ilmaa tulee ulos mutta ei mene sisään, nyt se on kuollut”, hän totesi.

Pariskunta nousi ja pisti tupakaksi. He keräsivät asunnosta imurin johdonpätkän, takinriekaleet ja asunnosta löytämänsä villapaidan, jota he käyttivät hien kuivaamiseen. Natsat

tumpattiin tuhkakuppiin, ja se sekä muu keräilty irtaimisto mukanaan pari lähti talosta. Auto käännettiin kohti pohjoista. Valtatie 9:n Ohtaansalmen sillalla, Outokummun ja Tuusniemen rajalla, he pysähtyivät Täyssinän rauhan rajamerkille. Jylhien järvimaisemien keskellä he sytyttivät sekä revityn takin että villapaidan tuleen ja piilottivat vaatteiden palamatomat osat kiven taakse.

Pohjois-Karjalan kuntia piinaava väkivaltainen hyökkäys oli kuitenkin vasta alkutekijöissään. Alle kaksi päivää myöhemmin pari etsi käsiinsä kaksi uutta uhria.

Tuon keskiviikon, 12. päivä kesäkuuta, Bollström aloitti viinapaukulla. Illalla hän lähti tyttöystävänsä kanssa jälleen Outokummun kantapaikkaan, Tirri-pubiin, jossa hän kumosi vielä neljä kaljaa. Kun pubissa istuminen alkoi riittää, hän totesi Niemiselle, että oli aika lähteä selvittämään vanhaa kiistaa viinapullosta.

Ja niin kaksikko lähti yön selkään kohti Liperin Ahonkylää. Pienellä, Viinijärven rannalla sijaitsevalla kylällä on noin 200 asukasta. Mökki, johon pariskunta autonsa suuntasi, oli syrjässä muusta asutuksesta. Se oli 50-vuotiaan naisen ja tämän aviopuolison, 54-vuotiaan miehen, rakas kesäpaikka. Mökin punertavasta peltikatosta kohosi savupiippu, ja sen turkooisien seinien ikkunoita koristivat punavalkoiset verhot. Bollström ohjasi auton keski-ikäisen avioparin pihaan kesäkuisena yönä Niemisen istuessa pelkääjän paikalla.

Bollström nousi autosta ja käveli ovelle puukko mukanaan. Mökin ovi oli lukossa, ja koputtelujen jälkeen pariskunnan mies tuli avaamaan. Alkoi alati kiihtyvä keskustelu vanhoista kaunoista, jonka aikana ovelle tullut mies kielsi koskaan vieneensä Bollströmiltä viinapulloa. Kun tilanne alkoi vaikuttaa uhkaavalta, miehellä sytytti. Hän ehdotti tunkeutujalle, että asian voisi varmistaa vaimolta, joka puuhaili ulkona. Tosi-asiassa vaimo oli turvassa talossa. Tämän valheen turvin mies

pääsi karkaamaan oviaukosta uhkaajan ohitse ja juoksi piiloon metsään. Turhautunut Bollström antoi puukon Niemiselle ohjeistaen ”jos mies tulee, tuikkaa sitä”. Kaksikko ryhtyi etsimään pihapiiriin piiloutunutta uhria.

Sillä välin todellisuudessa kaiken aikaa talossa ollut vaimo lukitsi mökin. Kun Bollströmin ja Niemisen etsinnät jäivät tuloksetta, he palasivat talolle. Bollström alkoi koputella oveen, mutta vastausta ei kuulunut. Tästä hermostuneena hän löi rikki oven viereisen ikkunalasin. Lopulta nainen tuli ovelle. Kun hän avasi oven, Bollström löi naista välittömästi puukolla käsivarteen, ja nainen kaatui maahan.

Tuvassa Bollström ja Nieminen pakottivat teräaseella uhaten naisen pukeutumaan ulkoiluvaatteisiin. Kun siinä kesti heidän mielestään liian kauan, Bollström hajotti kattolampun. Naisen pukeuduttua pari pakotti hänet nousemaan heidän autoonsa.

Kun vaimo oli käskytetty verta vuotavana takapenkille, Nieminen totesi pihalla: ”Hänet tapetaan.”

Bollström ja Nieminen nousivat itsekin kyytiin, Bollström kuskin paikalle ja Nieminen etupenkille, ja he ajoivat runsaan 40 kilometrin päähän jälleen toiseen kuntaan Heinäveden puolelle. Papinniemessä sijaitsevan maantien varressa Nieminen käski pysäyttää auton todeten, että ”mennään tästä metsään”.

Kauhuelokuvamainen tilanne jatkui, kun Nieminen varustautui metsäreissuun kiinalaisella puukolla, Bollström fileerausveitsellä.

Kun uhri vastusteli auton luona metsään kävelyä, Bollström iski häntä varoittamatta fileerausveitsellä olkapäähän ja vasempaan reiteen. Sitten kaksikko pakotti jo kolmesti teräseesta saaneen uhrin metsäpolulle, jossa Bollström johdatti joukkoa fileerausveitsensä kanssa, Nieminen piti perää puukon kera.

Kun seurue oli kulkenut 60 metrin verran, uhri alkoi panna hyökkääjille uudestaan vastaan. Nieminen iski häntä puukolla alaselkään. Isku osui syväälle, ja Nieminen talutti naista vielä väkisin muutaman askeleen ennen kuin uhri lyyhistyi maahan polvilleen. Bollström kääntyi katsomaan, mitä takana tapahtui.

”Nopein tapa tappaa on vetää puukolla korvasta korvaan”, Nieminen sanoi.

Bollström toimi kuin oli kehotettu. Hän kiersi polvillaan olevan, puolustuskyvyttömän naisen taakse, otti fileerausveitsen ja viilsi takaapäin uhrin kaulalle 15,5 senttimetrin pituisen viiltohaavan. Tämä äärimmäisen julma ja eittämättä uhrille käsittämätöntä pelkoa aiheuttanut väkivalta ei kuitenkaan miehelle riittänyt. Bollström otti fileerausveitsestä paremman otteen ja iski sillä uhria niin kauan, että ase taipui käyttökelvottomaksi. Sitten hän vaihtoi Niemisen puukkoon. Yhteensä uhria iskettiin näillä kahdella teräaseella lähes 40 kertaa.

Nieminen totesi, että ruumis olisi syytä piilottaa. Kaksikko raahasi uhrin metsän siimekseen puunrungon juurelle ja peiteli hänet sammalilla.

Kun pariskunta pääsi takaisin autolle, syntyi seuraava ajatus.

”Pitää etsiä [miesuhri] ja tappaa, hän on muuten todistajana”, Nieminen sanoi.

Ja niin pariskunta ajoi takaisin Ahonkylään ja alkoi paikantaa aiemmin mökistä ulos paennutta keski-ikäistä miestä. Kaksikko kysyi kahdelta naapurilta, mistä suunnasta miestä kannattaisi etsiä, ja he neuvoivat. Bollström ja Nieminen ajelivat lähistöllä ristiin rastiin, kunnes Nieminen näki metsätien varressa vilaukselta miehen piileskelemässä petäjän takana.

Bollström pysäytti auton ja säntäsi miehen kimppuun lyöden ja potkien. Mies yritti vielä paeta, mutta Nieminen sai hänet kiinni.

Bollström jatkoi lyömistä samalla, kun hänen tyttöystävänsä

piteli uhrin paikallaan. He kaatoivat miehen, ja Nieminen asetti jalkansa uhrin kaulalle. Siitä hän alkoi painaa miestä maahan. Uhri näytti menevän tajuttomaksi, ja Bollström huomasi housunkauluksen alta pilkottavan puukon.

”Minulleko olet tämän varannut”, Bollström irvaili ja tarttui teräaseeseen. Sillä Bollström löi uhrin yhteensä 36 kertaa rintakehään.

Kaksikko nosti miehen ruumiin autonsa takakonttiin ja suuntasi yhteiselle asunnolle Outokumpuun. Kun Nieminen oli hakenut asunnolta tupakkaa, he ajoivat noin 70 kilometrin matkan Savon puolelle Vehmersalmen Litmaniemeen ja alkoivat etsiä sopivan oloista mökkitietä. Kun sellainen löytyi, he raahasivat ruumiin metsään ja kätkivät sen suuren kiven lähelle sammalilla peitettynä.

Seuraavaksi pariskunta ajoi Lapinsalmen sillalle ja heitti puukon, fileerausveitsen sekä uhrin lompakon veteen. Vaatteet, jotka heillä oli yllään, Nieminen pesi yhteisellä asunnolla. Seuraavan päivän puolella kaksikko suuntasi vielä leirintäalueelle, jossa Nieminen pesi auton ja jossa he polttivat auton takakonttia vuoranneet pehmusteet.

Teot alkoivat paljastua poliisille viiveellä. Ensimmäisenä huolestui keltaisessa talossa asuneen miehen, ensimmäisen uhrin, naapuri. Kun miehestä ei kuulunut vuorokauteen mitään, naapuri lähti käymään talolla. Kun hän kuitenkin paikansi miehen omasta makuuhuoneestaan, päätteli naapuri tämän nukkuvan humalaa pois. Seuraavana aamuna huoli kasvoi liian suureksi, ja naapuri palasi talolle.

Poliisi sai ilmoituksen ruumiista 13. kesäkuuta, vain päivä pariskunnan kuolemien jälkeen. Tapaus alkoi tavallisena kuolemansyöntutkintana, ja sen ajateltiin aluksi olleen luonnollinen kuolema. Ruumiinavauksessa kävi kuitenkin selväksi, että mies oli surmattu kuristamalla kolme päivää aikaisemmin. Hänelle oli aiheutunut kuristamisesta muun muassa kilpi-

ruston isosarvennoisen murtuma sekä hankaumia kaulan ja kilpiruston kudoksiin. Varsinainen kuolinsyy oli kuristamisesta aiheutuneen hapenpuutteen lisäksi oksennuksen hengittäminen.

Kun seuraavia uhreja, tavallisesti aktiivisesti kylällä liikkuvaa pariskuntaa, ei ollut nähty viikkoon, heidän ystävänsä soitti parin tyttärelle. Tytär tiesi heti, ettei tällainen katoaminen ollut hänen vanhempiansa tapaista. Pariskunta oli reilua vuotta aiemmin saanut ensimmäisen lapsenlapsen. Tämän vuoden juhannuksen alusaika oli niin ikään täynnä onnea, sillä heidän toinen lapsenlapsensa oli juuri saapunut maailmaan. Etenkin isoäiti oli uudesta tyttärentyttäreestä lumoissaan, ja kumpikin isovanhemmista auttoi lapsiperhearjessa. Vaikka heillä oli tapana tissutella mökillään, ”eivät he olisi tehneet karpäsellekään pahaa”, tytär kuvaili *Karjalaiselle*.

Puhelussa pariskunnan ystävä kertoi kuulleensa kylällä, että pariskunta oli lähtenyt tyttärensä luokse kyläilemään ja lapsenhoitoavuksi, eikä hän siksi ollut soittanut aiemmin. Reissu vaikutti kuitenkin kestäväen poikkeuksellisen pitkään, ja niinpä hän päätti varmistaa asian tyttäreltä itseltään. Mitään reissua ei tosiasiaassa ollut, tytär tiesi, ja lähti tarkastamaan tilannetta. Vanhempien mökillä häntä odotti hirvittävä näky: ikkunat oli rikottu, ulko-ovi oli selällään ja ulkovessakin kaadettu. Joka puolella näkyi verijälkiä. Tytär soitti poliisille.

Juhannuksen alla heräsi epäily kahdesta muusta surmasta, kun tieto pariskunnan katoamisesta tuli poliisille 20. päivä kesäkuuta. Melko pian, juhannussunnuntaina, uudet tapaukset osattiin yhdistää aiempaan, lähialueella tapahtuneeseen 54-vuotiaan miehen surmaan.

Poliisit jalkautuivat jututtamaan pariskunnan naapureita. Yhdellä heistä oli tärkeää kerrottavaa; tuttu mies naapurista oli tullut yöllä hengästyneenä ja peloissaan hänen luokseen pakoon Bollström-nimistä miestä. Kaksi muuta naapuria taas

vahvasti partiolle, kuinka kuvausta vastaava heppu oli käynyt yön aikana kummankin luona kyselemässä sittemmin kuolleen uhrin olinpaikkaa.

Maanantaina 24. kesäkuuta poliisipartio tavoitti auto-seurueen, jossa oli mukana sekä Bollström että Nieminen, ja pariskunta otettiin kiinni. Poliisit arvioivat nuorien tekijöiden muutaman viikon kestäneen pakoilun henkisiä paineita ”melkoisiksi” ja kiinniotta jopa helpottavaksi. Jo seuraavana päivänä Bollström murtuikin kuulusteluissa ja opasti poliisit ruumiiden kätköpaikoille. Pariskunnan ruumiit löydettiin 26. kesäkuuta, mies Kuopion läheltä Vehmersalmesta, nainen Heinävedeltä. Keski-ikäisen miehen kuolinsyynä todettiin verenvuoto rintaonteloon, keuhko- ja maksavauriot sekä ilmarinta. Hänen vaimonsa kuoli lukuisten vammojen yhteisvaikutuksesta, muun muassa sydän-, sepelvaltimo- ja sydänpussivaurioihin, kylkiluiden murtumiin ja ilmarintaan.

Kastajaisten sijasta pariskunnan tytär alkoi järjestää vanhempiensa hautajaisia. Ajankuvaa, tiedon liikkumisen verkaista tahtia ja alueen arkea kuvaa toisen ruumiin löytöpaikalta tehty reportaasi. *Savon Sanomien* toimittaja lähti jututtamaan kyläläisiä sen tien varrelta, mistä pariskunnan naisen ruumis haettiin. Vain yksi paikallinen oli kuullut koko kolmoissurmasta, eikä yksikään haastateltava tiennyt tapauksen osuneen samalle tielle. Maitolaiturin varjossa taukoa pyörällä tehtävästä paluumatkasta pitivät seurakunnan vapaaehtoistyötä tekevät nuoret, jotka olivat viettäneet alkuviikon soutamassa kirkkovenettä Kolovedellä. ”Emme ole kuulleet mitään”, he totesivat kolmoissurmasta toimittajalle yhteen ääneen.

Kuulusteluhuoneessa Bollström tilitti koko tarinan heti tutkinnan aluksi. Nieminen sen sijaan toisteli, ettei muistanut tapahtumien yksityiskohtia, saati omaa osuuttaan niistä. Julkisuudessa ihmeteltiin murhaputken absurdiutta – epäilyllä miehellä oli taustallaan vain näpistyksen kaltaisia lieviä

rikoksia, naisella taas ei minkäänlaista rikosrekisteriä. Outo-kummun poliisin komisario ja tutkinnanjohtaja Markku Airaksinen kuvaili *Helsingin Sanomille* kolmoissurmaa ”harvinaisen raa’aksi ja järkyttäväksi tapaukseksi, jollaisia on tapahtunut koko maassa harvoin”. Hän vahvisti, että vain epäillyn pariskunnan mies tunsi uhrin entuudestaan.

Tekojen motiivia yritettiin hahmottaa koko esitutkinnan ajan, mutta tuloksetta.

”Mitään järjellistä motiivia näin raa’alle teolle ei oikeastaan kannata etsiä. Kyllähän on puhuttu kaikenlaista viinapullosta moottorisahaan, muttei mitään olennaista ole ilmennyt”, kuvaili tutkinnanjohtaja Airaksinen *Karjalaiselle* esitutkinnan aikana.

Komisarion mainitsema moottorisaha tuli esille Bollströmin kuulusteluissa, joissa mies kertoi jälkimmäisen miesuhrin syyttäneen häntä perusteetta moottorisahan anastuksesta.

*

Niemisen ja Bollströmin vangitsemisoikeudenkäynti käytiin kesäkuun 27. päivä Joensuun käräjäoikeudessa. Laajan esitutkinnan useiden kuulusteluiden aikana Bollström tunnusti ja pitäytyi samassa kertomuksessa, Nieminen taas kiisti jyrkästi osuutensa. Kuulusteluissa hänen kertomuksensa oli ristiriitainen ja jatkuvasti muuttuva, Bollströmin yksityiskohtainen ja tarkka.

Poliisi suoritti teknistä tutkintaa uhrien asunnoilla, surmien tekopaikoilla sekä ruumiiden kätköpaikoilla. Näissä tutkimuksissa näytöksi kerättiin rikospaikkakuvia, näytteitä aseista, piirrettiin pohjapiirroksia ja karttamerkintöjä tapahtumien kulusta. Niistä poliisi arvioi uhrien mahdollisuuksia paeta tai puolustautua, ja vertasi kuulusteluissa saamiaan kertomuksia tekojen fyysisiin olosuhteisiin. Sukeltajat lähetettiin

Lapinsalmen sillan luo, ja vedestä onnistuttiin löytämään osa myöhemmissä surmissa käytetyistä teräaseista.

Tutkinnan aikana poliisi teki ja videoi useita rekonstruktioita. Yhdellä videolla poliisi kulkee matkan tieltä pariskunnan ruumiiden löytöpaikoille, osoittaen videolla, kuinka vaikeakulkuiseen maastoon ja kuinka huolella heidät oli piilotettu.

”Ruumiit olivat erittäin vaikeasti havaittavissa ja ilman tarkkaa tietoa niiden paikoista ne olisivat jääneet löytymättä”, komisario Airaksinen kuvaili *Karjalaiselle*.

Esitutkinnan aikana poliisin käsitys tapahtumien kulusta ei juuri muuttunut, Bollström kun oli paljastanut käytännössä kaiken jo alkuun. Tutkinta jouduttiin päättämään tilanteessa, jossa teoille ei saatu motiivia. ”Tavalliselle ihmiselle järjestyksellisiä selityksiä tuskin löytyy koskaan”, Airaksinen kuvaili tulosta tutkinnan päätteeksi.

Pari avioitui vankilassa lokakuussa, juuri ennen pääkäsittelyn alkua.

Kihlakunnansyyttäjä vaati kummallekin syytetylle rangaistusta kolmesta harkitusta murhasta. Bollströmiä oikeudessa avusti useista henkirikosoikeudenkäynneistä nimeä hankkinut Heikki Lampela. Käräjäoikeuden käsittely alkoi 6. marraskuuta, ja tapaukselle varattiin kaksi päivää.

Bollströmin puolustuksen mukaan mies katui tekojaan ja otti niistä vastuun. Bollström kuitenkin luonnehti ensimmäistä tekoa enemmän tapoksi kuin murhaksi. Motiiviksi Bollström nimesi sen, että hänellä oli ollut pieniä kaunoja ensimmäisen uhrin sekä toisista uhreista pariskunnan aviomiehen kanssa. Bollström huomautti, että Nieminen oli yllyttänyt häntä murhiin puheilla aiemmista henkirikoksistaan. Lampela keskittyi päämiehensä syyttömyyden sijaan osoittamaan, että Nieminen oli yhtä lailla vastuussa teoista.

Nieminen kertoi oikeudessa oman puolensa tapahtumista. Hänen mukaansa Bollström oli hiljainen ja outo pari päivää

ennen kesän surmia. Kun kesäkuun 10. päivän ilta koitti, mies sanoi, että hänen täytyi lähteä selvittämään asioita. Matkalla ensimmäisen uhrin luo ei ollut mitään puhetta tappamisesta, eikä pihallakaan vaihdettu sanaakaan, nainen väitti oikeudessa. Nieminen myönsi, ettei oikein muista, mitä talossa puhuttiin, eikä hän voinut sanoa varmaksi, käskikö hän poikaystäväänsä tappamaan yksin asuvan uhrin. Hän väitti ehdottaneensa poislähtöä silloin, kun he huomasivat miehen vielä nukkuvan, mutta Bollström kieltäytyi. Nieminen ei osannut kuvailla, mitä ajatteli tai tunsu katkaistessaan johtoa ja kokeillessaan uhrin pulssia. Hän oli varma, ettei olisi voinut estää tapahtumia, eikä hän muista kaikkea, ”vaikka on kelannut asioita koko ajan mielessään”.

Jälkimmäisten uhrien kohdalla Nieminen oli omien sanojensa mukaan puolestaan lähinnä seisoskellut auton vierellä ja pyrkinyt tosiasiaassa esimerkiksi sitomaan naisuhrin puukotuksen vuoksi verta vuotavan käden, kun he menivät yhdessä autoon. Hän ei sanojensa mukaan tiennyt määränpäättä eikä muistanut, oliko kehottanut leikkaamaan naisen kurkun auki tai pitänyt myöhemmin jalkaansa toisen uhrin kaulalla. Nieminen myös väitti pyytäneensä Bollströmiä lopettamaan puukolla hakkaamisen, ja hän oli sitä mieltä, että juuri tämä oli vaatinut myös avioparin miehen etsimistä ja surmaamista.

Niistä kolmesta aiemmasta henkirikokseen liittyvästä kerasta, joista hän talvella kertoi Bollströmille, Nieminen sanoi oikeudessa, että ”on hän saattanut ehkä puhua jotain”. Nainen kuitenkin huomautti, ettei häntä ole koskaan kuulusteltu epäiltynä henkirikoksesta. Myös poliisi tutki kesän aikana väitteitä Niemisen aiemmista rikoksista, mutta ei löytänyt niistä näyttöä.

Näin ollen Nieminen kiisti osallisuutensa yhteenkään surmista tekijänä, yllyttäjänä tai avunantajana, ja väitti olleensa korkeintaan sivullinen todistaja. Hän kertoi olleensa ensimmäisen

uhrin kuoleman jälkeen ”täydellisesti sekaisin” ja poissa tolaltaan. Kun he jäivät kiinni, nainen kiisti omien sanojensa mukaan tapahtumat suojellakseen elämänkumppaniaan.

Oikeudessa painoi enemmän Bollströmin kertoma versio. Hänen sanomaansa kuvailtiin yksityiskohtaiseksi ja tarkaksi. Kun Bollströmiltä kysyttiin lisäkysymyksiä, hän vastasi varmasti ja epäröimättä, eikä tarina muuttunut esitutkinnan ja oikeudenkäynnin välissä. Niemisen kuvaus tapahtumista todettiin suurpiirteiseksi ja puutteelliseksi, sillä nainen vetosi useasti muistamattomuuteen.

Oikeudella ei ollut tekoa arvioidessa puutetta ankaroitamisperusteista. Hyökkäysten ajoittaminen yöaikaan, tapahtumapaikkojen syrjäinen sijainti, uhrien avunsaannin tai pakenemisen mahdottomuus, tekojen pitkä ajallinen kesto ja poikkeuksellisen voimakas väkivalta puhuivat kaikki erityisen raakuuden ja julmuuden puolesta. Pariskunnan kohdalla oikeus huomautti, että uhrien oli täytynyt ymmärtää jo ennen kuolemaansa, millainen kohtalo heitä odotti. Tekojen vakaa harkinta, suunnitelmallisuus ja muun muassa ruumiiden kätkeminen vaikuttivat siihen, että surmat katsottiin myös kokonaisuutena arvostellen törkeiksi.

Jälkimmäisen käsittelypäivän päätteeksi pari lähetettiin mielentilatutkimukseen. Niuvanniemen sairaalassa tehdyssä tutkimuksessa sekä Bollströmin että Niemisen todettiin olleen tekojen aikaan täydessä ymmärryksessä.

Tuomio tuli keväällä 2003. Koska Kari Bollström tunnusti jo itse aiemmin menetelleensä kuten syytteessä kuvattiin, todettiin mies syyliseksi kolmeen murhaan.

Niemisen syyllisyyden punninta oli mutkikkaampi prosessi. Toisin kuin Bollström, hän tunnusti yksittäisiä asioita, kuten takin leikkelyn tai ruumiiden kuljettamiseen osallistumisen, mitkä eivät itsessään tekisi hänestä syyllistä murhaan. Oikeus katsoi kuitenkin naisen väitteistä huolimatta hänen